508

Ekspl. 18
Årg. 1942
O. V.
Jr.

F R I F A G B E V E G E L S E

NR. 18 2. årgang 9. mai 1942.

KAMERAT!

Under hele den tyske okkupasjon har det norske folk loyalt böyet seg for alle forordninger fra okkupasjonsmaktens side som har hjemmel i internasjonal rett. Men alle overgrep, krenkelser og rettsbrudd såvel fra tyskernes som fra deres norske lakeiers side har vært mött med samlet og uböyelig motstand fra hele den norske fronten. Rettsbevistheten er selve kjernen i vårt folks kamp nå under okkupasjonen, som den var det tidligere. Og alle forsök på å sette makten i rettens sted, vil alltid möte på en mur av motstand fra hele folkets side og derfor på forhånd være dömt til å mislykkes.

Det var derfor en selvfölge at vårt folks våpenlöse kamp etter at krigshandlingene forelöpig måtte oppgis innenfor landets grenser, måtte bli en kamp for å bevare r e t t e n mot alle forsök på med vold å påtvinge oss en livsanskuelse som var oss fullstendig fremmed. Etter tur har alle grupper og yrker i vårt folk vist tilbake nasistenes overfalls- og overrumplingsmanövrer. Nasistene har riktig nokk tilranet seg de fleste organisasjoner, men det er blitt tomme apparater uten medlemmer, eller - hvor medlemskap er påtvunget slik som i fagorganisasjonen - i direkte kamp med medlemmene.

Arbeiderklassens tålmodighet har ofte vært spendt til bristepunktet gjennom de tunge år vi allerede har gjennomlevet. De mange nasistiske rettsbrudd, inngrep i hevdvunne rettigheter, arrestasjoner og terror overfor arbeidernes tillitsmenn har ofte truet med å få begeret til å flyte over. Men den norske arbeiderklasse vet at en innsats av mer aktive kampmidler idag bare vil tjene motstandernes interesser. Derfor har de organiserte arbeidere, som også den övrige del av den nasjonale fronten, fulgt den passive motstands linje.

Og det er med tilfredshet vi idag kan konstatere at den förste styrkeprøven om arbeidssambandet, har vist at denne kamplinje har fört fram. Nasistene erklærte åpent at samba ndet skulde etableres 1. mai, alle forberedelser var truffet, men i siste öyeblikk våget de ikke å gjennomföre planen. Erfaringene fra lærernes heltemotige strid hadde nemlig gjort nasistene betenkelige og stemningen blandt arbeiderne lot ingen være i tvil om at de vilde slutte opp om kampen med samme offervillighet og solidaritet.

Når arbeidssambandet derfor ble utsatt og nasistene - som vi har redegjort for annet sted - er blitt tvunget til å avbläse kampen mot skolen og lærerne så er det en seier for den norske frihetsfronten og en seier for r e t t e n som vil gi oss nytt mot og nye krefter i de tunge oppgjör som forestår.

- V -

SKJENDSELSDÅDEN.

Mordene på de 18 nordmenn den 30. april er et nytt forferdende bevis på at tyskerne i sin desparasjon ikke viker tilbake for noen forbrytelse for å fremme sine hensikter. Unge, norske patrioter, som har sittet fengslet som gisler noen tid, er med koldt blod skutt for en gjerning de selv ikke hadde begått eller hadde noen befatning med.

Ifölge den tyske framstilling er to tyske politisoldater skutt av "norsk-engelske agenter for Secret Service", altså av helt andre personer enn dem det gikk utover. Vi kjenner ikke historiens sammenheng, men vi antar det at det her dreier seg om nordmenn som er kommet til Norge fra England for å spionere for de allierte, altså også for sitt eget land, og som under utövelsen av sine oppdrag er kommet i kamp, hvor de to tyskere falt. Spionasje drives jo av alle krigförende makter - ikke minst av tyskerne! - og de som aktivt deltar i denne virksomhet, vet hva der venter dem hvis de blir grepet.

Men bortsett fra tyskernes egen krigsförsel, er det uten sidestykke å gjen-

gjelde en gjerning på helt uskyldige personer. Selv om de 18 nordmenn som ble skutt var på vei for å slutte seg til de norske våpenstyrker, da de ble tatt til fange, vilde de - med en civilisert motstander - ha risikert krigsfangenskap eller i verste fall å bli drept i kamp. Men nå hadde de med t y s k e r e å gjöre, og da gjaldt krigens lov ikke lenger.
Tyskerne har selv gjentagne ganger hevdet at de fortsatt er i krig med Norge. Hver gang vårt folk skal kues med nye represalier, så henviser de til krigens lov. Men selv krenker de alle regler for krigsföring uten hemninger.
Berettningen om denne nye skjendselsdåd har rystet hele den frie verden. Men overalt er en klar over at massemordene i seg selv er et bevis på den opplösning og det forfall som karakteriserer det tredje riket idag.

- V -

LÆRERNE HAR SEIRET

og vi skal ofre litt plass for å orientere om hvor ynkelig quisling og Schancke - for ikke å nevne ynkedommen Orvar Sæther - kom ut av den komedien de hadde stelt istand. Följende rundskriv gikk ut fra Kirkedepartementet den 25. april til skolestyrene og de högre skolene:

"Forholdet mellom skolen og Norges Lærersamband.

Den situasjon som er inntrådt ved landets skoler har vist at de grunnleggende bestemmelser i loven om Norges Lærersamband i stor utstrekning er blitt misforstått og feilaktig tolket. Dette inntrykk bestyrkes ved en rekke henvendelser fra foreldre og lærere. Departementet skal derfor ennå en gang presisere hvordan loven er å forstå.
ad § 1. Norges Lærersamband er ikke en politisk organisasjon. Medlemmene er ikke forpliktet til å være medlem av Nasjonal Samling. Lærersambandet er en ren yrkesorganisasjon. Dets oppgave er å fremme lærernes faglige og standsmessige interesser, bl. a. ved sammenkomster og möter, arbeidsutvalg og arbeidsgrupper, kurser (feriekurser) og studiereiser, hvilket vil si at det settes i verk tiltak som har stor betydning og interesse for lærerne. Lærersambandets oppgaver skal med andre ord være de samme som andre yrkesorganisasjoner har, å representere lærerne likeoverfor statsmaktene. Den oppfattning at den enkelte lærer skulde være forpliktet til å utföre tjeneste i NSUF er en fullstendig misforståelse. Oppdragelsen av den norske ungdommen innenfor NSUF kan og vil bli betrodd slike menn og kvinner som har positiv innstilling overfor den nye tid.
Av foranstående vil sees, som det allerede uttrykkelig ble framholdt i departementets rundskriv av 24. og 31. mars i år, at medlemskapet i Norges Lærersamband for den enkelte lærer ikke på noen måte medfører noen forandring i hans hittilværende tjenesteplikter.
ad § 3. Angående § 3 skal ennå en gang framholdes:
Medlemskapet i Norges Lærersamband fölger automatisk med lærerstillingen, d. v. s. medlemskapet er tvungent og kan ikke oppheves eller endres ved personlige erklæringer. Som fölge herav er alle utmeldelser rettsstridige og derfor ugyldige.
ad § 5. De i § 5 antydede ordensstraffer kan bare ilegges av departementet og da i samsvar med de regler om ordensstraffer som vil bli gitt for alle offentlige tjenestemenn.

Departementet går ut fra at samtlige lærere straks melder seg til tjeneste ved sin skole. Derved opnår de igjen rett til å heve sin lönn fra 1. mai å regne.
Hvis enkelte lærere ikke fölger denne oppfordring til å oppta sitt arbeid, vil de strengeste forholdsregler bli tatt mot dem.
Rundskrivelse av 7. - 17. (for den högre skole) og 19. mars (for folkeskoler faller med dette bort.

R. Schancke.

J. Nordvik."

I TILSLUTTNING TIL DETTE

sendte så "kulturdepartementet" den 28. april ut dette til alle landets aviser (nesten):

Til redaksjonen.
Kirke- og Undervisningsdepartementet har den 25/4 d. å, utsendt et rundskriv om: Forholdet mellom skolen og Norges Lærersamband. Dette rundskriv må ikke offentliggjöres eller omtales i pressen.

Heil og Sæl
Aand. Beggerud".

-V -

FRI FAGBEVEGELSE
fikk ikke sistnevnte cirkulære fra departementet og vi går ut fra at forbudet derfor ikke kan gjelde oss. Vi beklager bare at vi ikke har plass til å kommentere det utförlig. Det skulle vært oss en fornöyelse. Nå må vi f. eks. gå fort forbi det höyst eiendommelige fenomen at et statsstyre opphever sine egne lover med et rundskriv!

--V -

LOVEN GA NEMLIG LÆRERNE
plikt til å arbeide aktivt og positivt for NSUF's ungdomsoppdragelse. Den medförte atskillige andre forandringer i lærernes ansettelsesvilkår også. Den ga blandt annet lærersambandets Führer, Orvar Sæther, rett til å ilegge ordensstraffer. Alt dette har quisling måttet krype vekk fra. Nederlaget er fullstendig.

- V -

SKOLENE KOMMER I GANG IGJEN.
Det er det vesentlige i saken ved siden av at quisling har fått konstatert at 95 prosent av lærerne er villige til å ta de tyngste byrder på seg heller enn å stille seg til tjeneste for NS-svineriet. At quisling og Schancke pusset opp sin prestisje tilslutt, for å gi seg selv og sine det inntrykk at det var de som satte sin vilje gjennom - det tar fornuftige folk med ro. De husker at det i februar ble gitt brendselsferie, fordi individuelle erklæringer fra lærerne satte loven ut av faktisk kraft og de husker at det i mars var nödvendig med skriftlig erklæring om medlemskap i sambandet fra hver eneste lærer för normal skolevirksomhet kunne tas opp.

- V -

"DET ER BLITT EN VANE FOR quisling
å gjöre seg latterlig". tillot vi oss å framholde i forrige uke, men vi hadde ikke ventet et så omgående og eklatant bevis på det. Han trengte 2 måneder på å finne ut hva hans egen lov egentlig betydde. Det er sikkert ikke siste gangen han appelerer til godtfolks humoristiske sans midt i tragedien. Men han lærer også det norske folk noe meget verdifullt: Det n y t t e r å kjempe for friheten. Det n y t t e r å sette noe inn i kampen ogsa her hjemme. Det n y t t e r å holde hodet höyt og kalt. Lærerne har gitt eksemplet til andre grupper i folket, et eksempel som vil bli fulgt. Det vil bli husket dem at de gikk foran i en alvorsdyst. Og at de vant gjennom sin trofasthet og rakryggethet.

- V -

quisling MENER VEL NÅ
at han har funnet veien fram til "hele folket i samband". Og til rikstinget og det skinn av legalitet han skal presse seg til gjennom en slik komedie. Mest mulig stille og ubemerket skal sambandene proklameres - uten nye forpliktelser for "medlemmene" - men med trusel om standrett og skyting som et ris bak speilet. Erklæringer fra 95 eller 98 prosent av de tvangsorganiserte, skal bare betraktes som ugyldige og dermed er den sak i orden. Og så kan rikstinget innkalles og skrike heil og sæl når föreren har talt, samt reise seg som tegn på enighet, når han ber om fullmakter. (Den som ikke reiser seg blir skutt!!!)

--V -.

MEN quislings HUSBOND,
hele det norske folk og den ganske verden forövrig, vil vite at det hele er bare en ny akt i en latterlig komedie, at hele den våkne og selvstendige del av det norske folk er i mot ham - hater ham og hele hans vesen. Og hele verden vil le.

- V -

LÆRERNE PÅ SIN SIDE
har tatt opp arbeidet på sitt gamle grunnlag. De har sagt fra om at de ikke betraktet seg som medlemmer av sambandet, de kommer ikke til å ta i mot direktiver derfra og de har latt elever og foreldre få vite dette. Erklæringen de har sendt lyder slik: "Jeg fastholder mitt standpunkt mot medlemskap i Norges Lærersamband. Jeg har hele tiden vært villig til å undervise og har nå gjenopptatt mitt arbeid. Dette bes meddelt höyere skolemyndigheter". quisling kan se bort fra en sin erklæring helt til det öyeblikket kommer da han (og hans husbond) skal regne ut hvilken tilsluttning han har blandt det norske folk.

- V -

"NORGES VEI"
I siste nummer av Deutsche Monatshefte in Norwegen er gjengitt en artikkel med ovenstående sikkert ironisk ment tittel av oberregierungsrat Schiedermair, hvor han krampaktig påstår at Tyskland har fulgt bestemmelsene i folkeretten under okkupasjonen av Norge. Bevisförselen blir selvsagt tynn, men det skyldes sikkerlig mindre hr. Schiedermairs dyktighet enn den dårlige sak han forsvarer. Imidlertid bringer artikkelen en del tilståelser som har atskillig interesse:
"Retten er helt og holdent på tysk side når Tyskland forlanger å ha en verdig partner i Norge. Og dette krav oppfylte bare Nasjonal Samling og bevegelsens förer vidkun quisling". skriver den tyske forfatter. Og under omtalen av "statsakten" på Akershus 1. februar, hevder han "at dannelsen av den nasjonale regjering ikke skjedde i kraft av der Reichskommisars rettigheter etter krigsretten. I virkeligheten skjedde regjeringsdannelsen i samsvar med den norske forfatning. . . . Det avgjörende er at ministerpresidenten i k k e ble utnevnt av der Reichskommisar og at ministrene er utnevnt av ministerpresidenten. Den norske regjering styrer derfor i kraft av norsk rett".
Rent bortsett fra den noe delikate sammenlikning av NS og quisling som "verdige partnere" for Tyskland, (hvorved altså tyskerne stilles i klasse med anerkjente landsforrædere), så innrömmes det åpent at quislingregjeringen ikke ble dannet "i kraft av der Reichskommisars rettigheter etter krigsretten" og at "ministerpresidenten ikke ble utnevnt av der Reichskommisar". Det gleder oss at tyskerne er klar over at de som okkupasjonsmakt ingen rett har til å endre de bestående norske forfattningstilstander, men tilståelsen kommer lovlig sent når en har for öyet den serie av forbrytelser mot krigs- og folkeretten, som tyskerne nettop på dette område har begått. Hr. Schiedermairs löse påstander om at dannelsen av quislingregjeringen "skjedde i samsvar med den norske forfattning" og at den selvsamme "regjering" styrer " i kraft av norsk rett", er så latterlige at vi ikke vil ofre plass for å imötegå dem.

- V

TILBA KE FRA TYSKLAND.
En del av de norske patrioter som under undtagelsestilstanden i september ble offer for de uhyrlige standrettsdommene, er nå kommet tilbake fra Tyskland. Noen er sluppet fri, andre er sendt til Grini, i alt skal de dreie seg om 20 mann. Vi kan oppgi navnene på en del: Ivar Sæther, Oskar Böe, Fritz Hannestad, Louis Nilsen, Kaare Schieflo, V. Malmqvist, N. Johansen og Olav Gjerlöv.

- V -

ARRESTASJONER.
Medlem av hovedstyret i Transportarbeiderforbundet, A . Engh, ble arrestert i forrige uke. Grunnen er ukjent.

- V -

DEN KOMIS.KE LEDER
av Norsk Hövleriarbeiderforbund, Ola Solberg, er nå utnevnt til like så komis.k leder av Grünerlökka Samvirkende Fagforeninger.

I TELEGRAFVERKET
forlanger den nasistiske ledelse denne erklæring av funksjonærer som ansettes eller förflyttes: "Eg vil både under opplæringa og seinare i teneste syna korrekt åtferd mot dei eg får å gjæra med, og eg vil alltid vera lojal mot styremaktene i landet og ikje arbeida mot Nasjonal Samling, korkje i ord eller gjerning. Eg er merksam på at eg må slutta straks om eg bryt denne lovnaden".
Da en slik erklæring gjör underskriveren til et fullstendig viljelöst redskap i nasistenes hender, er telegrafverkets folk blitt enige om å ta dette forbehold ved underskrivingen: "Denne erklæring gjelder i den utstrekning den forlangte holdning ikke kommer i strid med min samvittighet og moralske overbevisning". Nyansatte funksjonærer som ikke tar et slikt forbehold må regne med å bli stillet til ansvar når krigen er over.

- V -

I TRANSPORTARBEIDERFORBUNDET
er en av funksjonærene, fru Martinsen, avskjediget på dagen, fordi hun nektet å skrive heil og sæl under et brev for kommisaren.

- V -

UKENS SMIL.
Referatet i den tyskkontrollerte presse fra den såkalte arbeidets dag i Oslo framkalte hos oss som vel hos de fleste andre et smil, ja selve ukens smil. Hör bare hva de er nödt til å skrive:
"I all sin enkelhet fikk arbeidets dag et strålende forlöp i Oslo. Allerede tidlig fra morgenen da byen våknet til en vårlig og varm norsk maidag, kunne man se de förste höytidsklædte mennesker i gatene, og etterhvert som det led fram på formiddagen begynte gatene å fylles av folk som var ute og gledet seg over arbeidets dag. Den vakre vårstemning, de festklædte mennesker og de mange norske og tyske flagg som vaiet såvel fra offentlige som private bygninger var talende symboler på optimisme, samhold og styrke i hverdag som i fest".
Beretningen om det "strålende forlöp" av dagen avslörer så videre at hele 3 musikkorps (tyske) spilte og at det var forestilling på Nationaltheatret om kvelden. Vi tror nesten NS-pressens karakteristikk " I all sin enkelhet" treffer spikern på hodet.

- V -

TRANSFORMATORSTASJONEN
ble sprengt i luften ved Lökken Verk i Tröndelag den 4. mai. Tre maskerte menn innfant seg, beordret vakthavende ut og sprengte utstyret i luften. Transformatorstasjonen ga kraft til bedrifter av "krigsviktig betydning" og til en elektrisk jernbane fra verket til havneområdet,

- V -

KAIANLEGGET VED HOMMELVIK
raste forleden i sjöen. Det var et anlegg til opp mot 15 millioner kroner som tyskerne har latt bygge siden de satte seg fast her. Det var våren og telelösningen som sörget for det. Tross tyskernes fortvilte anstrengelser gikk rubb og stubb i sjöen og tok med seg store mengder materiell og reservedeler for flyvåpnet.

- V -

REICHBORN - KJENNERUD
er ifölge avisene etter eget önske trådt tilbake som "idrettsförer". Dette er som vanlig et forsök på å dekke over sannheten, idet han rett og slett er sparket ut. Det som brakte saken på spissen var at han kom sterkt beruset til det norsk-tyske boksestevnet i Colloseum. Forövrig har det lenge vært kjent at han benyttet offentlige midler til private fyllefester.

--V -

FINNLANDS ARBEIDERE VIL FRED.
Finnlands arbeidere har gjentatte ganger betonet sin fredsvilje. [illegible]

bevis er en uttalelse vedtatt av Nylands sosialdemokratiske distriktsmøte 5. april, hvori det heter atn"Finnlands krig er en fra storkrigen helt adskilt strid, hvis hensikt utelukkende er å forsvare landets sjölstende og demokratiske statsform". Møtet uttalte håpet om at stridshandlingene skulde innskrenke seg til dette.
De finske arbeidere er nå ved å våkne og snart vil de kreve facistklikken og lappogeneralene til regnskap for den vanvittige og forbryterske krigspolitikken.

- V -

U.S.A.'s ARBEIDERE VIL VINNE KRIGEN.
De to amerikanske landsorganisasjoner, American Federation of Labour og Comitte of Industrial Organisation, har i fellesskap startet en radiokampanje under parolen: Arbeidskraft for seiren.

- V -

REISENDE FRA TYSKLAND
forteller om økende misnøt og tvil hos folket der. Bombeangrepene som på det nærmeste har utslettet Rostock og Lübeck og tatt hardt på Hamburg, Stettin og en rekke andre byer, virker med kollosal vekt. Det har vært tyske fredsfölere ute over Stockholm igjen, men de allierte står på sitt gamle standpunkt: Ingen fred med Hitler og nasismen. De skal knuses.

- V -

VÆR PÅ VAKT MOT PROVOKASJONER.
NS har satt igang de provokasjoner vi varslet om i forrige nommer. Det er sendt ut rundskriv til lærerne og det er sendt paroler om opphevelse av teaterboykotten og flere andre. Der er brukt uttrykk som skulde tyde på at det er virkelig gode nordmenn som har skrevet dem,,blandt annet slike rammende uttrykk som "nasipakket" etc.
Selv om det er talentløst gjort, må en være ytterst forsiktig når en leser rundskriv og paroler som en ikke kan kontrollere opphavet til. Også nyheter må en lese med kritikk. Mange "gode" nyheter er laget av NS for å skape kunstige forventninger og deretter skuffelse og misnøt. Så vær på vakt.

- V -

SELV OM KAMPEN
mot arbeidssambandet foreløpig er fört fram til et gunstig resultat, så er det all grunn for de organiserte arbeidere og særlig tillitsmennene å sörge for at nasipampene og renegatene ikke får noen befatning med de faglige spörsmål som daglig melder seg på arbeidsplassene. Alle spörsmål som reiser seg bör sökes löst gjennom forhandlinger direkte med bedriftsledelsen, uten at de nasistyrte förbund eller andre instanser blir innblandet.
Det råder stort sett en imøtekommende innstilling hos arbeidsgiverne i dag og det vil sikkert i de fleste tilfelle være mulig for klubbstyrene å komme til forståelse med den innenfor rammen av de overenskomster som allerede består. Skulde enkelte arbeidsgivere stille seg vrangvillige, så la dem forstå at de derved svikter sitt lands interesser og stiller seg til tjeneste for fienden. Men klubbstyrene må selvsagt på sin side opptre med konduite. Særkrav og særinteresser må vike plassen for de oppgaver som samler hele folket.
Kan denne innstilling utbygges videre, vil nasistene i landsorganisasjonen og forbundene sitte der arbeidslöse og utenfor. Og de organiserte arbeidere vil allerede nå ha lagt grunnlaget for en